

УДК 338

Лук'яненко Н.Е.¹, Сердюк М.І.²

¹ ст.викл.НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БАД-539 НУ «Запорізька політехніка»

ПОРІВНЯННЯ ЯПОНСЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ ЯПОНСЬКОЇ РИНКОВИХ МОДЕЛЕЙ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Економічна система є важливим елементом розвитку будь-якої країни. Дослідження особливостей економічних систем різних країн дає можливість зрозуміти ключі до економічного успіху чи причини занепаду тієї чи іншої країни. Розгляд спільних та відмінних рис варто почати з базових аспектів розвитку економічних систем США та Японії. Серед таких в системі першої країни можна виділити такі принципові риси, як глобалізація бізнесу, тобто інтеграція американських суб'єктів господарювання у світову економіку та

інформаційну революцію чи, іншими словами, «інформаційний бум», що став причиною вдосконалення інформаційно-цифрових технологій, створення принципово нових сфер діяльності та компаній. На макроекономічному рівні удосконалення відбувається в основному через оптимізацію сфери фінансів і грошово-кредитної політики.

Американська економіка відзначається вираженням ліберально-ринковим характером, адже основу її розвитку складає система сприяння підприємницькій діяльності, що тягне за собою збагачення активної частки населення країни. При цьому, соціальна рівновага не є першочерговим завданням. Державне регулювання економіки в випадку економічної системи США є мінімальним. Роль влади в економіці США є помітною в сегменті державних замовлень, в основному оборонного і наукового характеру. Як відомо, військовий бюджет США - більше 500 млрд доларів. Більшість економістів вважають, що американська модель змішаної економіки напругу стимулює громадянську підприємницьку діяльність. На практиці це виражається у спрощеній процедурі відкриття власного бізнесу, тобто в мінімальній кількості формальностей необхідній для цього. Натомість, заходи соціальної підтримки малозабезпечених груп населення, не настільки масштабні, як в країнах західної Європи і здатні забезпечити лише мінімальні потреби. Саме це є механізмом стимуляції населення до створення бізнесу чи пошуку роботи. В американській моделі управління, робота по підготовці кадрів керівних структур має суттєве значення. В зв'язку з тим, що в затратах на виробництво близько 70% припадає на працю, американські керівники орієнтуються на методи по збереженню виробництва з причини обмеженості та великої вартості людських ресурсів.

Якщо детально розглянути економічну ринкову систему, що склалася в Японії, то на відміну від американської, роль держави в економічних процесах є суттєвою. Японський уряд майстерно поєднує регулюючу та спрямовуючу роль у функціонуванні ринкових механізмів. Важливою рисою Японії є розвинена система державного програмування економічних процесів. Існує спеціальна система владних органів, що мають за мету програмування та регулювання економічних процесів. Вона передбачає використання найновіших методів експертного оцінювання, економічного прогнозування та програмування економіки на майбутнє. Також, японська влада в рамках державного регулювання використовує різноманітні форми впливу на приватний капітал. Серед таких форм впливу найефективнішим є використання системи жорстких юридичних заходів, що передбачає контроль з боку державного адміністративного апарату, органів поліції та певну систему економічних заходів. Результатом вищеприписаного державного втручання в економічну ринкову систему є майже повна відсутність безробіття, високий рівень життя японців, і, як наслідок, зростання середньої

тривалості життя (середня тривалість життя жінок – 87 років, чоловіків – 81 рік). Важливою особливістю японської ринкової системи є система менеджменту, яка стала всесвітньовідомою через своє вміння працювати з 38 людським ресурсом. Це і стало запорукою успіху японської ринкової системи. Японія стала розвивати менеджмент заснований на принципі «людської особистості», під цим можна розуміти залучення всіх працівників до діяльності підприємств і фірм. Через наявність у японському суспільстві поняття «гирі» (боргу честі) кожен з працівників має відповідну роль у суспільстві і компанії і низку обов'язків. Виконати цей борг японець може лише займаючи своє місце, проявляючи лояльність до своєї групи, підкоряючись груповим інтересам. Положення японця оцінюється його реальним внеском в спільну для групи справу. Ці принципи проєктуються на всю систему японської економіки, для якої характерною є стабільність, надійність і честь. В результаті основні риси японської системи управління визначає ряд концепцій, відсутніх в американській моделі. Найважливішими з яких, є система довічного наймання й процес колективного прийняття рішень.

Отже, хоч американська і японська система відносяться до змішаних ринкових систем і мають спільні риси, що виявляються в використанні досягнень наукової сфери та активній зовнішній економічній політиці, вони мають значну кількість відмінних рис, що роблять їх кардинально несхожими.